

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 70/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 13/2023 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- viestintäneuvos Kreetta Simola, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Hanna Laurila, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Niklas Vainio, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Lauri Wilenius, työ- ja elinkeinoministeriö
- poliisitarkastaja Kimmo Ulkuniemi, Poliisihallitus
- johtava asiantuntija Sirpa Sillstén, Liikenne- ja viestintävirasto
- asiantuntija Rasmus Repo, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- ryhmäpäällikkö Riikka Rosendahl, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- toiminnanjohtaja Tapani Tarvainen, Electronic Frontier Finland - Effi ry
- Uutismedian liitto ry:n lakiasiaintohtaja Ismo Huhtanen, Medialiitto ry
- toiminnanjohtaja Jaana Pihkala, Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry
- lakimies Asko Metsola, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
- professori Tuomas Mylly

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tietosuojavaltuutetun toimisto
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Sanoma Media Finland Oy
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

- Kaupan liitto ry
- Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry
- Medialiitto ry
- Musiikkituottajat - IFPI Finland ry
- Suomen Asianajajaliitto
- Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki verkon välityspalvelujen valvonnasta sekä muutettaviksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia, sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, Liikenne- ja viestintävirastosta annettua lakia, sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna digitaalisten palvelujen sisämarkkinoita koskeva EU:n asetus. Asetuksen toimeenpano edellyttää täydentävien säännösten antamista asetuksen valvonnasta.

Verkon välityspalvelujen valvonnasta annettavassa laissa nimettäisiin asetuksen edellyttämäksi digitaalisten palvelujen koordinaattoriviranomaiseksi Liikenne- ja viestintävirasto, joka olisi myös asetuksen noudattamista pääasiallisesti valvova viranomainen. Muita asetuksen noudattamista valvovia viranomaisia olisivat kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu. Laissa säädettäisiin muun muassa Liikenne- ja viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun, ja kuluttaja-asiamiehen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, sekä niiden oikeudesta määrätä seuraamusmaksu tiettyjen laissa yksilöityjen asetuksen säännösten ja viranomaisten tutkintamääräysten rikkomisesta. Koska asetus sisältää uutta ja uudenlaista välityspalveluja koskevaa lainsäädäntöä, viranomaisten valvontatyön lähtökohtana olisi kuitenkin ohjaus ja neuvonta.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muutoksella kumottaisiin voimassa oleva verkon välityspalveluja koskeva vastuuvapaussäätely, koska digipalveluasetuksen suoraan sovellettavat säännökset verkon välityspalvelun tarjoajien vastuuvapaudesta korvaavat ne.

Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain muutoksella virastoon perustettaisiin seuraamuskollegio, joka jatkossa määräisi kaikki viraston yli 100 000 euron seuraamusmaksut.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 17.2. 2024, jolloin digitaalisia palveluja koskevan asetuksen pääasiallinen soveltaminen alkaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

(1) Valiokunta pitää hallituksen esityksen taustalla olevaa digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annettua asetusta (EU) 2022/2065 (jäljempänä digipalveluasetus tai asetus) merkittävänä uutena sääntelynä, joka voi olla omiaan edistämään digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa ja välityspalvelujen tarjonnan kehittymistä Euroopan unionin alueella. Asetuksen soveltamisalaan kuuluu laaja ja moninainen joukko hyvinkin erilaisia välityspalveluja. Asetuksen tarkoituksena on parantaa internetissä toimivien välityspalvelujen avoimuutta sekä edistää palvelujen käyttäjien oikeuksien ja turvallisuuden toteutumista.

(2) Valiokunta katsoo, että välityspalvelun tarjoajien laitonta sisältöä koskevista vastuista sekä viranomaisvalvonnasta ja seuraamuksista säättäminen on olennaista asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Digipalveluasetus on suoraan kansallisesti sovellettavaa EU-sääntelyä ja tästä syystä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lähinnä kansallisista valvontaviranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista sekä asetukseen sisältyvien säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista.

Seuraamusmaksut

(3) Digipalveluasetuksen 52 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan niiden toimivaltaan kuuluvien välityspalvelujen tarjoajien rikkoessa asetuksen säännöksiä. Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Seuraamusmaksujen enimmäismäärä on 6 prosenttia välityspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Seuraamusmaksussa voi siten olla vakavissa asetuksen velvoitteiden rikkomisen tilanteissa kyse varsin huomattavista taloudellisista seuraamuksista.

(4) Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 14—17 §:n mukaisesti seuraamusmaksu liitettäisiin varsin suureen määrään luonteeltaan erilaisia digipalveluasetuksen velvoitteita, EU-sääntelyn edellyttämällä tavalla. Oikeusministeriö on tuonut lausunnossaan esille, että lain soveltamisen kannalta on tärkeää korostaa sitä esityksen perusteluissakin todettua lähtökohtaa, jonka mukaan seuraamusmaksuja on tarkoitus käyttää vain vakavammissa asetuksen rikkomistilanteissa ja niiden on oltava hyvän hallinnon periaatteiden edellyttämällä tavalla oikeasuhteisia. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohta edellyttää seuraamusten oikeasuhtaisuutta.

(5) Toisaalta useissa asiantuntijalausunnoissa on ehdotettu muun muassa EU-oikeuden toimeenpanon tehokkuuden varmistamiseksi tai tekijänoikeuksien suojaamiseksi seuraamusmaksuista säättämistä liittyen useisiin sellaisiin digipalveluasetuksen velvoitteisiin, joiden rikkomisesta ei hallituksen esityksessä ehdoteta säädettäväksi seuraamusmaksun määräämisestä.

(6) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksen valmistelussa on lähdetty siitä, että seuraamusmaksuista kansallisesti säädettäessä tulee ottaa huomioon muun muassa laillisuusperiaate, vastaavuusperiaate ja suhteellisuusperiaate sekä EU-oikeuden tehokas toimeenpano. Laillisuusperiaate tarkoittaa sitä, että sääntelyn kohteen tulee voida varmistua siitä, miten toimimalla

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

se voi välttää seuraamusmaksun. Valiokunnan näkemyksen mukaan esityksen valmistelussa on asianmukaisesti arvioitu seuraamusmaksuista säätämistä edellä mainittujen periaatteiden pohjalta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan seuraamusmaksua ei ole suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta asianmukaista säätää seuraamukseksi jokaisen asetuksen velvoitteen rikkomisesta. Huomattava osa asetuksen velvoitteista koskee erilaisten menettelyvelvoitteiden lisäksi erilaisia raportointi- ja avoimuusvelvoitteita. Lisäksi osa asetuksen velvoitteista on sanamuodoltaan suhteellisen epätarkkoja ja tulkinnanvaraisia mikä tekee mahdollisista seuraamuksista säätämisen ongelmalliseksi. Valiokunta pitää oikeusvarmuuden kannalta tärkeänä, että myös EU-säätelyn valmistelussa pyritään varmistamaan, että sääntely on riittävän täsmällistä ja tarkkarajaista.

(7) Osassa asiantuntijalausunnoista on tuotu esille, että asetuksen suoraan kansallisesti sovellettavat velvollisuudet eivät käytännössä velvoittaisi Suomeen sijoittuneita palveluntarjoajia tai niiden soveltaminen jäisi vapaaehtoisuuden varaan, jos niiden rikkomiseen ei ole liitetty seuraamusmaksua. Lisäksi on tuotu näkemyksenä esille, että jos seuraamusmaksuja ei liitetä esityksessä ehdotettua useampiin asetuksen velvoitteisiin, Suomesta voisi muodostua eräänlainen piratismi turvasatama. Valiokunta ei yhdy näihin näkemyksiin ja katsoo, että digipalveluasetus ja nyt käsitellyssä oleva esitys tarjoavat valvontaviranomaisille keinot puuttua digipalveluasetuksen vastaiseen ja muutoinkin rikolliseen toimintaan.

(8) Esityksessä ehdotetaan valvoville viranomaisille toimivalta määrätä päätöksellään välityspalvelun tarjoaja lopettamaan asetuksen rikkominen, korjaamaan toimintansa asetuksen velvoitteen mukaiseksi ja päätöksen tehosteeksi palveluntarjoajalle voidaan asettaa minkä tahansa asetuksen velvoitteen täyttämisen tehosteeksi uhkasakko. Uhkasakko eroaa saadun selvityksen mukaan oikeudellisen luonteensa lisäksi seuraamusmaksusta kuitenkin siinä mielessä, että uhkasakkoa ei voida määrätä jälkikäteen, jos velvoitteen rikkoja on jo korjannut menettelynsä. Esityksessä ehdotetaan valvontaviranomaisille myös laajoja tiedonsaantioikeuksia ja tutkintatoimivaltuuksia. Lisäksi valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 on huomioitu valvontaviranomaisten lisäresurssien tarve.

(9) Kokonaisuutena arvioiden valiokunta katsoo, että valvontaviranomaisilla on riittävän tehokkaat keinot varmistaa digipalveluasetuksen sääntelyn noudattaminen Suomessa. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että asetuksen noudattamista ja sääntelyn vaikutuksia seurataan jatkossa tiiviisti, arvioidaan viranomaisresurssien riittävyyttä ja arvioidaan samalla myös hallinnollisia pakkokeinoja tai seuraamuksia koskevia mahdollisia muutostarpeita.

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet

(10) Perustuslakivaliokunta katsoi esityksestä antamassaan lausunnossa PeVL 13/2023 vp, että esityksen 4 §:ssä on asianmukaisesti sidottu erityisiin henkilötietoryhmiin tai näihin yksityiselämän suojan näkökulmasta rinnastuviin tietoihin kohdistuva tiedonsaantioikeus välttämättömyytedellytykseen. Perustuslakivaliokunta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että muiden tietojen osalta tiedonsaantioikeudesta ehdotetaan säädettäväksi varsin väljästi tiedonsaantioikeuden perustuessa vain tarpeellisuusedellytykseen. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan, että ehdotetun kaltainen tiedonsaantioikeus tulisi säännöksessä sitoa joko oikeuden kohteena olevien tietojen välttämättömyyteen tehtävien suorittamisen kannalta tai sitä tulisi täsmentää luetteloi-

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

malla tietoja, joihin se kohdistuu, jollei voimaansaattavasta EU-säädöksestä aiheudu tälle estettä. Kyseessä ei ole niin sanottu perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudellinen huomautus.

(11) Esityksen 1. lakiehdotuksessa esitetty viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskeva sääntely perustuu saadun selvityksen mukaan kaikilta osin asetukseen, eikä tiedonsaantioikeuksia esitetä kansallisesti laajennettavaksi. Sääntelyyn sisältyvän kansallisen liikkumavaran on arvioitu esityksen valmistelussa mahdollistavan tiedonsaantioikeuden sitomisen tiukempaan välttämättömyysvaatimukseen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien ja niihin yksityiselämänsuojan näkökulmasta rinnastuvien tietojen osalta, mutta ei muiden tietojen osalta.

(12) Saadun selvityksen mukaan digipalveluasetuksen mukainen viranomaisten tiedonsaantioikeus on varsin laaja ja kattaa kaikki asetuksen epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot. Edelleen saadun selvityksen mukaan asetuksen edellyttämä viranomaisten tiedonsaantioikeuden laajuus ei siten mahdollista edellä mainitun muita tietoja koskevan tiedonsaantioikeuden rajaamista hallituksen esityksessä ehdotetusta vain välttämättömään. Koska asetuksen mukainen viranomaisten tiedonsaantioikeus kattaa kaikki asetuksen epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot, myöskään tietojen rajaaminen tai täsmentäminen luettelemalla ne kansallisessa sääntelyssä ei ole käytännössä asetuksen perusteella mahdollista. Valiokunnan käsityksen mukaan asetuksen jättämä kansallinen liikkumavara on hyödynnetty täysimääräisesti ehdotetussa sääntelyssä perusoikeusmyönteisellä tavalla ja näin ollen valiokunta ei ole muuttanut viranomaisten tiedonsaantioikeuksia koskevaa sääntelyä tältä osin.

Eräitä muita näkökohtia

(13) Valiokunta katsoo, että digipalveluasetukseen liittyvät viranomaistehtävät ovat vaativia ja monipuolista osaamista edellyttäviä tehtäviä, joiden osalta tulee huolehtia viranomaisten resursien riittävydestä. Valiokunta pitää hyvänä, että valvontaviranomaisille on esitetty lisäresursseja, mutta kiinnittää samalla huomiota siihen, että asiantuntijakuulemisessa viranomaisten tässä vaiheessa tehtävää lisäresursointia on osittain pidetty tehtäviin nähden alimitoitettuna sekä tuotu esille, että resurssitarvetta on vielä tässä vaiheessa vaikeaa täsmällisesti arvioida.

(14) Valiokunta painottaa, että hallituksen esitys yhdessä sen taustalla olevan digipalveluasetuksen kanssa sisältää uudenlaista ja osin varsin monimutkaista sääntelyä, ja sen tehokas toimeenpääntö edellyttää myös laajaa EU-tason yhteistyötä. Valiokunta katsoo, että sääntelykokonaisuuden vaikutuksia ja toimivuutta on tästä syystä erityisen tärkeää seurata ja arvioida jatkossa sekä kansallisesti että EU-tasolla.

(15) Valiokunta on tehnyt esitykseen eräitä tarkemmin jäljempänä mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa yksilöityjä ja perusteltuja muutoksia, johtuen perustuslakivaliokunnan esityksestä antamasta lausunnosta ja asiantuntijakuulemisissa esille tuoduista sääntelyn muutostarpeista.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta

5 §. Tiedonvaihto viranomaisten välillä. Valiokunta on tehnyt pykälän 1 momenttiin kieliasulisen korjauksen.

8 §. Asianajajia ja muita oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia koskeva poikkeus tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta. Pykälään sisältyy asianajajia ja muita oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia koskeva poikkeus toimivaltaisille viranomaisille säädetyistä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista. Poikkeuksella pyritään suojaamaan oikeudenkäyntiasiamiehen ja asiakkaan välistä luottamussuhdetta.

Perustuslakivaliokunta katsoi esityksestä antamassaan lausunnossa, että perustuslain 21 §:n 2 momenttiin kiinnittyvä asianajosalaisuus on perinteisesti liitetty oikeudenkäyntiin, mutta sillä on merkitystä myös hallintomenettelyssä ja sitä voidaan pitää osana hyvän hallinnon takeita. Perustuslakivaliokunta katsoi edelleen, että sääntelyä on syytä muuttaa siten, että siitä käy yksiselitteisesti ilmi asianajosalaisuuden suojaaminen myös silloin, kun kyse on hallinnollisesta menettelystä.

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen asiasta ja on tehnyt esitykseen tätä koskevan muutoksen siten, että pykälän 1 momentissa mainitaan nimenomaisesti hallinnollinen menettely.

13 §. Uhkasakko. Esityksen 13 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen voi asettaa välityspalvelun tarjoajalle ja digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulle muulle henkilölle tähän lakiin perustuvan veloitteen tehosteeksi uhkasakon.

Uhkasakon määräämisprosessiin liittyy toimivaltaisen viranomaisen valvontapäätös, jossa toimivaltainen viranomainen velvoittaa välityspalveluntarjoajan lopettamaan asetuksen rikkomisen ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Esityksen uhkasakkoa koskevassa 13 §:ssä viitataan välityspalveluntarjoajien lisäksi myös digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin muihin henkilöihin, joita voi koskea esimerkiksi viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskeva viranomaisen määräys.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella tarpeellisena, että pykälän 1 momenttiin lisätään viittaus toimivaltaisen viranomaisen valvontapäätöstä koskevaan 10 §:ään ja muuhun tämän lain nojalla annettavaan määräykseen.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että uhkasakko on tarvittaessa käytettävissä kaikkien digipalveluasetuksen veloitteiden täyttämisen tehosteena.

Pykälän 2 momentin mukaan välityspalvelun tarjoajalle asetettavan uhkasakon enimmäismäärä on 5 prosenttia kyseisen välityspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä maailmanlaajuisesta liikevaihdosta tai tulosta kultakin viivästyspäivältä.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Mainitussa momentissa viitataan edellisen tilikauden liikevaihtoon, mutta pykälästä tai sen perusteluista ei ilmene mihin verrattuna kyse on edellisestä tilikaudesta. Edellä mainittuun viitaten valiokunta on täsmentänyt pykälän 2 momenttia edellisen tilikauden tarkemmaksi määrittämiseksi siten, että momentissa puhutaan asettamispäätöstä edeltävän tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Lisäksi valiokunta on saamansa selvityksen perusteella lisännyt pykälän 2 momenttiin säännöksen liikevaihdon laskemisesta tilanteessa, jossa tilinpäätös ei ole uhkasakkoa asetettaessa vielä valmistunut tai jos liiketoiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa. Tällaisessa tilanteessa liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

15 §. Säilytyspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota pykälän 3 kohdan digipalveluasetuksen 18 artiklaan liittyvään sääntelyyn ja siihen esityksessä liitettyyn rikkomisen toistuvuuden edellytykseen. Asetuksen 18 artiklan mukaan, jos säilytyspalvelun tarjoajan tietoon tulee tietoja, jotka antavat aiheita epäillä, että on tapahtunut, on tapahtumassa tai todennäköisesti tapahtuu rikos, johon liittyy uhka ihmisen tai ihmisten hengelle tai turvallisuudelle, sen on viipymättä ilmoitettava epäilystään kyseisen jäsenvaltion lainvalvonta- tai oikeussuojaviranomaiselle.

Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että kyseessä voi joissain tapauksissa olla siinä määrin vakavista ihmisten henkeen ja turvallisuuteen tai esimerkiksi terrorismiin liittyvistä tilanteista, että sääntelyssä ei ole syytä edellyttää seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä kyseisen rikkomisen toistuvuutta. Valiokunta on tehnyt pykälän 3 kohtaan tätä koskevan muutoksen.

18 §. Seuraamusmaksun suuruus. Pykälän 2 momentin mukaan välityspalvelun tarjoajalle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään kuusi prosenttia välityspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että mainitussa momentissa viitataan edellisen tilikauden vuotuisen maailmanlaajuisen liikevaihtoon, mutta pykälästä tai sen perusteluista ei ilmene mihin verrattuna kyse on edellisestä tilikaudesta.

Edellä mainittuun viitaten valiokunta on täsmentänyt pykälän 2 momenttia edellisen tilikauden tarkemmaksi määrittämiseksi siten, että momentissa puhutaan seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta ja seuraamusmaksuesityksen tekemistä edeltävän tilikauden liikevaihdosta. Lisäksi valiokunta on saamansa selvityksen perusteella lisännyt pykälän 3 momenttiin säännöksen liikevaihdon laskemisesta tilanteessa, jossa ei ole käytettävissä tilinpäätöstä säännöksessä tarkoitettulta tilikaudelta. Tällaisessa tilanteessa liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

19 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Esityksen mukaan seuraamusmaksu voitaisiin periaatteessa määrätä myös viranomaiselle. Suomessa digipalveluasetuksen sääntelyn on arvioitu koskevat suppealta osin Liikenne- ja viestintäviraston fi-maatunnusrekisterin ja Ahvenanmaan ax-maakuntatunnusrekisterin ylläpitoa. Digipalveluasetukseen ei sisälly saadun selvityksen mukaan kansallista liikkumavaraa, jonka perusteella jäsenvaltio voisi säätää siitä, että seuraamusmaksusääntelyä ei sovelleta lainkaan viranomaisiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Perustuslakivaliokunta painotti esityksestä antamassaan lausunnossa, että viranomaiselle määrätävä hallinnollinen seuraamusmaksu on yleisen oikeusjärjestyksemme kannalta vieras menettely. Perustuslakivaliokunnan mukaan Liikenne- ja viestintävaliokunnan on syytä varmistua liikkumavaran alasta sekä asetuksen sen mahdollistaessa muutettava ja rajattava sääntelyä.

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen asiasta. Saadun selvityksen mukaan Suomessa kukaan muu kuin viranomainen ei voi ylläpitää verkkotunnusrekisteriä, koska tehtävä on lain tasolla säädetty viranomaisen tehtäväksi. Se, että Suomessa ei voitaisi määrätä seuraamusmaksuja verkkotunnusrekisterin ylläpitäjälle, ei siten vaikuttaisi kilpailuolosuhteisiin Suomessa ja tästä syystä sääntelyn voidaan saadun selvityksen mukaan arvioida verkkotunnusrekisterien ylläpitäjien osalta kuuluvan kansalliseen liikkumavaraan seuraamusmaksuja koskevassa kansallisessa lainsäädännössä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan digipalveluasetus mahdollistaa asiasta kansallisesti säätämisen siten, että seuraamusmaksua ei voida määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjille.

Valiokunta on näin ollen lisännyt pykälään uuden 4 momentin, jonka mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä viranomaisille, jotka ylläpitävät sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 163 §:ssä tarkoitettuja verkkotunnusrekistereitä. Kyseisessä säännöksessä tarkoitetaan sekä Liikenne- ja viestintäviraston fi-maarekisteriä että Ahvenanmaan ax-maakuntatunnusrekisteriä.

20 §. Tutkintamenettelyä koskevien säännösten rikkomisesta määrättävä seuraamusmaksu. Perustuslakivaliokunta kiinnitti esityksestä antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että pykälän sanamuodon perusteella toimivalta määrätä seuraamusmaksu tutkintamenettelyjä koskevasta rikkomuksesta kuuluu myös tietosuojavaalautetulle. Perustuslakivaliokunta on aiemmin EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 täydentävän lainsäädännön arvioimisen yhteydessä todennut, että tietosuoja-asetuksen mukaisten seuraamusmaksujen määräämismenettelyn asianmukaisuutta, riippumattomuutta ja puolueettomuutta perustuslain 21 §:n edellyttämällä tavalla turvaa se, että seuraamusmaksun määräämisestä päättäminen säädetään monijäsenisen elimen toimivaltaan kuuluvaksi. Perustuslakivaliokunta katsoi nyt käsittelyssä olevasta esityksestä antamassaan lausunnossa, että seuraamusmaksun määräämistä koskevan toimivallan tulee myös 20 §:ssä ehdotetuilta osin kuulua monijäseniselle toimielimelle eikä tietosuojavaalautetulle. Kyse on niin sanotusta valtiosääntöoikeudellisesta huomautuksesta.

Valiokunta on tehnyt pykälään tätä koskevan muutoksen perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla siten, että pykälään lisätään uusi 5 momentti, jonka mukaan tietosuojalain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu seuraamuskollegio määrää seuraamusmaksun silloin, kun kyseessä on 3 §:ssä mainittujen säännösten noudattamisen valvontaan liittyvät tutkintamenettelyt.

22 §. Palveluun pääsyn estäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi digipalveluasetuksen 51 artiklan 3 kohdassa viranomaisille säädetyistä toimivaltuuksista puuttua viimesijaisena keino- na erityisen vakavaan ja jatkuvaan asetuksen rikkomiseen, jossa Suomeen sijoittautunut välityspalvelun tarjoaja esimerkiksi ylläpitäisi tai välittäisi palvelussaan sisältöä, joka aiheuttaa vakavaa haittaa ja johon ei voitaisi puuttua unionin muissa säädöksissä tai kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä viranomaisten toimivaltuuksia käyttäen. Jos välityspalvelun tarjoaja jatkaa digipalveluasetuksen rikkomista aiheuttaen vakavaa haittaa, viranomainen voisi pykälän 2 momentin

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

mukaan pyytää käräjäoikeutta määräämään kyseisen välityspalvelun tarjoajan tai toisen välityspalveluntarjoajan, esimerkiksi tietoa välittävän teleyrityksen, rajoittamaan väliaikaisesti palvelun vastaanottajien pääsyä ensiksi mainittuun välityspalveluun tai verkkorajapintaan. Esityksen mukaan käräjäoikeuden tulisi kuulla asiassa asianosaisia, jollei asian kiireellisyys muuta vaadi.

Asiantuntijakuulemisessa on korostettu, että käräjäoikeuden tulisi kuulla aina asianosaisia, koska monivaiheinen prosessi on tässä vaiheessa jo edennyt niin pitkälle, että tilannetta ei käytännössä voida enää pitää kiireellisenä. Saadun selvityksen mukaan esim. teleyrityksille on hyvin tärkeää voida antaa käräjäoikeudelle näkemyksensä esimerkiksi eston toteuttamisen teknisistä keinoista.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella täsmentänyt pykälän asianosaisten kuulemista koskevaa 4 momenttia siten, että momentin lopusta poistetaan sanat "jollei asian kiireellisyys välttämättä muuta vaadi". Muutoksen myötä myös käräjäoikeuden on säännöksessään tarkoitettuisissa tilanteissa aina varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi.

6. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta on korjannut lakiehdotuksen johtolauseetta johtuen siitä, että samaa lainkohtaa on muutettu esityksen antamisen jälkeen hallituksen esityksen HE 50/2023 vp yhteydessä.

1 §. Lain soveltamisala. Valiokunta on hallituksen esitysten HE 50/2023 vp ja HE 70/2023 vp yhteensovittamiseksi lisännyt pykälän 2 momentin 28 kohdaksi viittauksen sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin. Lisäyksen myötä esityksen 1 §:n 2 momentin 28 kohta siirtyy 29 kohdaksi. Lisäksi valiokunta on poistanut pykäläehdotuksesta 2 momentin 27 kohdan, johon ei tässä vaiheessa tehdä muutoksia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 70/2023 vp sisältyvät 2.—5. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 70/2023 vp sisältyvät 1. ja 6. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

verkon välityspalvelujen valvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Digitaalisten palvelujen koordinaattori ja muut toimivaltaiset viranomaiset

Digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös), jäljempänä *digipalveluasetus*, 49 artiklassa tarkoitettuna digitaalisten palvelujen koordinaattorina toimii Liikenne- ja viestintävirasto.

Liikenne- ja viestintävirasto on digipalveluasetuksen 49 artiklassa tarkoitettu valvonnasta vastaava toimivaltainen viranomainen ellei 2 ja 3 §:stä muuta johdu. Muita toimivaltaisia viranomaisia digipalveluasetuksen valvonnassa ovat kuluttaja-asiamies ja tietosuojavaltuutettu 2 ja 3 §:n mukaisesti (*toimivaltaiset viranomaiset*).

Toimivaltaisten viranomaisten alueellisesta toimivallasta ja Euroopan komission toimivallasta säädetään digipalveluasetuksen 56 artiklassa.

2 §

Kuluttaja-asiamiehen toimivalta

Digipalveluasetuksen 49 artiklan mukainen valvonnasta vastaava toimivaltainen viranomainen on kuluttaja-asiamies digipalveluasetuksen:

- 1) 25 artiklan osalta silloin, kun verkkoalusta tarjoaa palvelua kuluttajalle;
- 2) 26 artiklan 1 kohdan a—c alakohdan osalta silloin, kun on kyse mainonnasta elinkeinonharjoittajalta kuluttajalle;
- 3) 26 artiklan 2 kohdan osalta;
- 4) 30 artiklan 7 kohdan osalta;

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

5) 32 artiklan osalta.

Edellä 1 momentin nojalla kuluttaja-asiamies ei valvo aatteellista tai yhteiskunnallista mainontaa. Kuluttajasuojalain (38/1978) nojalla kuluttaja-asiamies valvoo myös sopimusehtojen, markkinoinnin ja asiakassuhteessa noudatettujen menettelyjen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

3 §

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Digipalveluasetuksen 49 artiklan mukainen valvonnasta vastaava toimivaltainen viranomaisen on tietosuojavaltuutettu digipalveluasetuksen:

- 1) 26 artiklan 1 kohdan a—c alakohdan osalta, kun ei ole kyse kuluttaja-asiamiehen tämän lain 2 §:n nojalla valvomasta mainonnasta;
- 2) 26 artiklan 1 kohdan d alakohdan osalta;
- 3) 26 artiklan 3 kohdan osalta;
- 4) 27 ja 28 artiklan osalta.

Tietosuojavaltuutetun toimivaltuuksista henkilötietojen käsittelyn valvonnassa säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (*yleinen tietosuoja-asetus*) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

2 luku

Viranomaisten tutkintamenettely ja valvontatoimenpiteet

4 §

Viranomaisten tiedonsaantioikeus

Toimivaltaisilla viranomaisilla on digipalveluasetuksen ja tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessaan oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tarpeelliset digipalveluasetuksen ja tähän lakiin perustuvien velvoitteiden epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot, selvitykset ja asiakirjat välityspalvelun tarjoajalta ja mainitun asetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulta muulta henkilöltä. Toimivaltaisella viranomaisella on kuitenkin oikeus saada vain välttämättömät erityisiä henkilötietoryhmiä koskevat tai näihin yksityiselämän suojan näkökulmasta rinnastuvat digipalveluasetuksen ja tähän lakiin perustuvien velvoitteiden epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tiedot.

Välityspalvelun tarjoajan ja 1 momentissa tarkoitettun muun henkilön on luovutettava tiedot ilman aiheetonta viivytystä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Liikenne- ja viestintävirastolla on tässä pykälässä säädetyt tiedonsaantioikeudet, kun virasto pyytää tietoja toisen jäsenvaltion koordinaattoriviranomaisen pyynnöstä digipalveluasetuksen 57 artiklan perusteella tai kun virasto osallistuu mainitun asetuksen 60 artiklassa tarkoitettuihin koordinaattoriviranomaisten yhteisiin tutkimuksiin.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

5 §

Tiedonvaihto viranomaisten välillä

Toimivaltaisilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa **digipalveluasetuksessa** ja tässä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tiedot tai laatimansa asiakirjat sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille digipalveluasetuksessa tai tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada esitutkintaviranomaiselta salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä 19 §:n 3 momentin noudattamiseksi.

Esitutkintaviranomaisen tulee salassapitosäännösten estämättä toimittaa Liikenne- ja viestintävirastolle digipalveluasetuksen 18 artiklan epäiltyyn rikkomiseen liittyvät tämän lain mukaisen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

6 §

Tarkastukset

Toimivaltaisilla viranomaisilla on digipalveluasetuksen ja tähän lakiin perustuvien velvoitteiden epäiltyyn rikkomiseen liittyvää valvontaa varten oikeus päästä tilaan, jota välityspalvelun tarjoaja tai mainitun asetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu muu henkilö käyttää elinkeino- tai ammattitoimintaansa liittyviin tarkoituksiin ja tehdä valvonnassa tarvittavia tarkastuksia.

Toimivaltaisella viranomaisella on tarkastuksissa oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tutkittavakseen, jäljentää ja takavarikoida jäljennösten ottamista varten epäiltyyn rikkomukseen liittyvän valvontatehtävän kannalta tarpeellinen liikekirjeenvaihto, kirjanpito, muut asiakirjat ja tiedot missä tahansa muodossa tallennusvälineestä riippumatta. Tarkastusta toimittava virkamies voi pyytää välityspalvelun tarjoajan tai digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulta muun henkilön edustajalta tai henkilöstön jäseneltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista sekä tallentaa saamansa vastaukset.

Tarkastukseen sovelletaan lisäksi hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa tarkastuksen saa toimittaa vain, jos se on välttämätöntä epäillyn rikkomuksen selvittämiseksi ja kyseessä olevassa tapauksessa on olemassa perusteltu ja yksilöity syy epäillä digipalveluasetusta tai tähän lakiin perustuvia velvoitteita rikotun tai rikottavan tavalla, josta voi olla seuraamuksena tässä laissa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu.

Liikenne- ja viestintävirastolla on tässä pykälässä säädetty tarkastusoikeudet, kun virasto toimittaa tarkastuksen toisen jäsenvaltion koordinaattoriviranomaisen pyynnöstä Suomessa digipalveluasetuksen 57 artiklan perusteella tai kun virasto osallistuu mainitun asetuksen 60 artiklassa tarkoitettuihin koordinaattoriviranomaisten yhteisiin tutkimuksiin.

Liikenne- ja viestintävirasto avustaa Euroopan komission tarkastusten suorittamisessa digipalveluasetuksen 69 artiklan mukaisesti.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

7 §

Kutsuminen kuultavaksi

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus kutsua välityspalvelun tarjoajan edustaja tai henkilöstön jäsen kuultavaksi digipalveluasetuksen ja tähän lakiin perustuvien velvoitteiden epäiltyyn rikkomiseen liittyvistä tiedoista. Toimivaltaisella viranomaisella on sama oikeus myös digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun muun henkilön edustajan tai henkilöstön jäsentä kohtaan. Viranomainen voi tallentaa saamansa vastaukset kuultavan suostumuksella millä tahansa teknisellä välineellä. Liikenne- ja viestintävirastolla on tässä pykälässä säädetty oikeudet, kun virasto pyytää tietoja toisen jäsenvaltion koordinaattoriviranomaisen pyynnöstä digipalveluasetuksen 57 artiklan perusteella tai kun virasto osallistuu mainitun asetuksen 60 artiklan mukaisiin koordinaattoriviranomaisten yhteisiin tutkimuksiin.

8 §

Asianajajia ja muita oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia koskeva poikkeus tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta

Poiketen siitä, mitä edellä tässä luvussa säädetään, toimivaltaisilla viranomaisilla ei ole oikeutta saada tai tarkastaa asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitettulta asianajajalta tai muulta ulkopuoliselta oikeudenkäyntiasiamieheltä tai -avustajalta tai näiden apulaiselta, taikka henkilöltä, jonka hyväksi oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan salassapitovelvollisuus on säädetty, oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamisen yhteydessä vaihdettuja luottamuksellisia tietoja ja asiakirjoja. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta, **hallinnollisessa menettelyssä** tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

Poikkeusta sovelletaan kaikkiin toimivaltaisten viranomaisten digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan ja tämän lain 4, 6 ja 7 §:n mukaisiin tutkintavaltuuksiin riippumatta siitä, käytetäänkö niitä toimivaltaisen viranomaisen omien tehtävien suorittamisessa, toisen jäsenvaltion koordinaattoriviranomaisen pyynnöstä vai avustettaessa Euroopan komissiota tarkastuksen suorittamisessa.

9 §

Virka-apu

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus digipalveluasetuksessa ja tässä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

10 §

Valvontapäätös

Toimivaltaiset viranomaiset voivat tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan velvoittaa välityspalveluntarjoajan, joka rikkoo digipalveluasetusta, lopettamaan asetuksen rikkominen ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa.

Jos digipalveluasetuksen mukaisen velvoitteen laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle, viranomainen voi viipymättä päättää tarvittavista väliaikaisista toimista ja antaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksen määräajasta huolimatta ja väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Viranomaisen on ennen päätöksen antamista varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

11 §

Sitoumukset

Liikenne- ja viestintävirasto tai tietosuojavaltuutettu voi päätöksellään määrätä välityspalvelun tarjoajan digipalveluasetuksen noudattamiseksi tarjoamat sitoumukset tätä velvoittaviksi. Päätöksessä on samalla todettava, ettei toimivaltaisen viranomaisen jatkotoimille ole enää perusteita. Päätös on voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Päätöksen tehnyt viranomainen voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväkseen, jos jokin päätöksen perusteena oleva tosiseikka on muuttunut olennaisesti, jos sitoumuksia rikotaan tai jos päätös on perustunut osapuolten toimittamiin puutteellisiin, virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin.

12 §

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa

Liikenne- ja viestintäviraston, tietosuojavaltuutetun ja kuluttaja-asiamiehen on digipalveluasetuksen ja tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 4 §:ssä tarkoitettujen valvontaviranomaisten on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle omien tehtäviensä hoidossa tietoonsa tulleesta digipalveluasetuksen 30—32 artiklan säännösten mahdollisesta rikkomisesta.

Jos kuluttaja-asiamies tai tietosuojavaltuutettu vastaanottavat toimenpidepyynnön, joka koskee digipalveluasetuksessa säädettyjä välityspalvelun tarjoajan velvollisuuksia, sen on ilmoitettava asiasta Liikenne- ja viestintävirastolle.

Liikenne- ja viestintäviraston tulee laatia vuosittain digipalveluasetuksen 55 artiklassa tarkoitettu toimintakertomus yhteistyössä tietosuojavaltuutetun ja kuluttaja-asiamiehen kanssa.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

13 §

Uhkasakko

Toimivaltainen viranomainen voi asettaa välityspalvelun tarjoajalle ja digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulle muulle henkilölle tämän lain 10 §:n nojalla antamansa valvontapäätöksen tai muun tämän lain nojalla antamansa määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Uhkasakko asetetaan välityspalvelun tarjoajalle päiväkohtaisesti juoksevana. Välityspalvelun tarjoajalle asetettavan uhkasakon enimmäismäärä on 5 prosenttia kyseisen välityspalvelun tarjoajan asettamispäätöstä edeltävän tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä maailmanlaajuisesta liikevaihdosta tai tulosta kultakin viivästyspäivältä. Liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa tai sitä vastaavaa liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole uhkasakkoa asettaessa vielä valmistunut tai jos liiketoiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu uhkasakko asetetaan uhkasakkolain (1113/1990) 9 §:ssä säädetystä poiketen ilman kiinteää peruserää ja lisäeriä. Uhkasakkolain 10 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen 2 momentissa tarkoitettu uhkasakko voidaan tuomita kerrallaan enintään 60 päivän ajanjaksolta, jonka ylittävältä osalta uhkasakko raukeaa niiltä päiviltä, jotka ovat alkaneet ennen kuin päätös uhkasakon tuomitsemisesta tehdään.

Uhkasakkoa ei saa asettaa 4 §:ssä tarkoitettun tiedonantovelvollisuuden tehosteeksi luonnolliselle henkilölle, jos henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan eikä luonnolliselle henkilölle 7 §:n mukaisen kuulemispyynnön tehosteeksi.

Muilta osin uhkasakkoon sovelletaan uhkasakkolakia.

Jos kyse on 2 §:ssä tarkoitettun digipalveluasetuksen säännöksen valvontaan liittyvästä uhkasakosta, uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi päättää markkinaoikeus.

3 luku

Hallinnolliset seuraamukset

14 §

Välityspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun välityspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen:

1) 11 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden nimetä keskitetty yhteyspiste viranomaisia varten, 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden julkistaa yhteyspistettä koskevat tarvittavat tiedot tai 3 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa jäsenvaltioiden viralliset kielet, joita voidaan käyttää viestintään yhteyspisteen kanssa;

2) 12 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden nimetä palvelun vastaanottajille sähköinen yhteyspiste tai 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden julkistaa yhteyspistettä koskevat tiedot;

3) 13 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa välityspalveluiden tarjoajalla ei ole toimipaikkaa Euroopan unionissa, mutta se tarjoaa palvelua Suomeen, mainitun artiklan 1 kohdassa sääde-

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

tyt velvollisuuden laillisen edustajan nimeämisestä Euroopan unionin jäsenvaltiossa, 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden laillisen edustajan valtuuttamisesta toimimaan toimivaltaisten viranomaisten, Euroopan komission ja Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunnan, jäljempänä *digipalvelulautakunta*, yhteystahona, tai 4 kohdassa säädetyn velvollisuuden laillisen edustajan tietojen ilmoittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle.

15 §

Säilytyspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun välityspalvelun tarjoajalle, joka tarjoaa säilytyspalvelua ja joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen:

- 1) 16 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden järjestää palvelussaan 2 kohdassa säädetyn mukainen laitonta sisältöä koskeva ilmoitusmenettely, 4 kohdassa säädetyn velvollisuuden lähettää vahvistus ilmoituksen vastaanottamisesta tai 5 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa päätöksestään laittomasta sisällöstä ilmoituksen tehneelle taholle;
- 2) 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden esittää 3 kohdassa säädetyt perustelut asianomaisille palvelun käyttäjille päätöksestään rajoittaa palvelua 1 kohdassa tarkoitetuilla tavoilla sen vuoksi, että palvelun käyttäjän toimittama sisältö on laitonta tai rikkoo palvelun käyttöehtoja;
- 3) 18 artiklassa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden poliisille ~~toistuvasti~~.

16 §

Verkkoalustan tarjoajan seuraamusmaksu

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun verkkoalustan tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen:

- 1) 20 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden tarjota palvelun vastaanottajalle pääsy verkkoalustan sisäiseen valitusten käsittelyjärjestelmään taikka 5 kohdassa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden järjestelmässä tehdystä päätöksestä;
- 2) 22 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden toteuttaa tekniset ja organisatoriset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luotettujen ilmoittajien ilmoitukset laittomasta sisällöstä käsitellään ensisijaisesti;
- 3) 24 artiklan 3 kohdassa säädetyn velvollisuuden toimittaa Euroopan komissiolle tai Liikenne- ja viestintävirastolle tieto palvelunsa käyttäjämäärästä;
- 4) 26 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että palvelun vastaanottaja voi tunnistaa verkkorajapinnalla esitettävän sisällön mainonnaksi, b alakohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että palvelun vastaanottaja voi tunnistaa henkilön, jonka puolesta mainos esitetään, c alakohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että palvelun vastaanottaja voi tunnistaa verkkorajapinnalla mainoksen yhteydessä mainoksen maksaneen luonnollisen tai oikeushenkilön tai d alakohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että palvelun vastaanottaja voi tunnistaa hänelle esitetyn mainoksen osalta tärkeimmät parametrit, jotka määrittävät mainoksen kohteena olevat palvelun vastaanottajat, 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden tarjota verkkorajapinnallaan toiminto, jonka avulla palvelun vastaanottaja voi ilmoittaa kaupallista viestintää

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

sisältävästä sisällöstä reaaliaikaisesti tai 3 kohdassa säädetyn kiellon esittää verkkorajapinnalla mainontaa, jos mainoksen esittäminen perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettuun profilointiin, jossa käytetään mainitun asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja;

5) 27 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden esittää käyttöehdoissa palvelussaan käytettävän sisällön suosittelujärjestelmän tärkeimmät parametrit ja niiden muuttamiseen liittyvät vaihtoehdot tai 3 kohdassa säädetyn suosittelujärjestelmään liittyvän valintatoiminnon tarjoamisen palvelussaan;

6) 28 artiklan 2 kohdassa säädetyn kiellon esittää verkkorajapinnalla mainontaa, jos mainoksen esittäminen perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettuun profilointiin, jossa käytetään palvelun vastaanottajan henkilötietoja, ja verkkoalustan tarjoaja on kohtuullisella varmuudella tietoinen siitä, että palvelun vastaanottaja on alaikäinen, tai digipalveluasetuksen 28 artiklan 3 kohdassa säädetyn velvoitteen olla käsittelemättä ylimääräisiä henkilötietoja sen arvioimiseksi, onko palvelun vastaanottaja alaikäinen.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, tietosuojalain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu seuraamuskollegio määrää seuraamusmaksun tämän pykälän 1 momentin 4—6 kohdassa mainittujen säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä, jos kyseessä on tämän lain 3 §:ssä tarkoitettu asia.

Seuraamusmaksun määräämiseen silloin, kun on kyse 1 momentin 4 kohdassa mainittujen säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä 2 §:ssä tarkoitettussa asiassa, sovelletaan kuluttajan-suojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia (566/2020). Seuraamusmaksun suuruuteen sovelletaan kuitenkin tämän lain 18 §:ää.

17 §

Eräiden verkkoalustojen tarjoajien seuraamusmaksut

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun verkkoalustan tarjoajalle, joka antaa kuluttajille mahdollisuuden tehdä etäsopimuksia elinkeinonharjoittajien kanssa ja joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen:

1) 30 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että se on saanut elinkeinonharjoittajalta mainitussa kohdassa säädetyt tiedot ennen kuin elinkeinonharjoittajat voivat käyttää sen verkkoalustan palvelua, 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetyn velvollisuuden keskeyttää palvelunsa tarjoaminen elinkeinonharjoittajalle, 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn velvollisuuden pyytää elinkeinonharjoittajaa korjaamaan tämän toimittamia tietoja, 3 kohdan toisessa alakohdassa säädetyn velvollisuuden keskeyttää palvelunsa tarjoaminen elinkeinonharjoittajalle, 5 kohdassa säädetyn velvollisuuden säilyttää 1 ja 2 kohdan perusteella keräämiään tietoja, 6 kohdassa säädetyn kiellon luovuttaa 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja kolmansille osapuolille tai 7 kohdassa säädetyn velvollisuuden asettaa 1 kohdan a, d ja e alakohdassa tarkoitettut tiedot nähtäville verkkoalustan verkkorajapinnalla, jossa myytävää tavaraa tai palvelua koskevat tiedot esitetään;

2) 31 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että sen verkkoalustan rajapinta on järjestetty siten, että elinkeinonharjoittajat voivat noudattaa velvoitteitaan, jotka koskevat ennen sopimuksen tekoa annettavia tietoja, vaatimustenmukaisuutta ja tuoteturvallisuustietoja, taikka 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden järjestää verkkorajapintansa siten, että elinkeinonharjoittajat voivat toimittaa mainitun kohdan mukaiset tiedot;

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

3) 32 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa tiedossaan oleville kuluttajille tietoonsa tulleesta laittomasta tuotteesta tai palvelusta, tuotteen tarjonnan elinkeinonharjoittajan henkilöllisyydestä sekä mahdollisista oikeussuojakeinoista taikka 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa 1 kohdassa tarkoitettut vastaavat tiedot verkkorajapinnallaan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun erittäin suuren verkkoalustan tarjoajalle tai erittäin suurelle verkossa toimivalle hakukoneen tarjoajalle, joka laiminlyö digipalveluasetuksen 14 artiklan 5 kohdassa säädetyn velvollisuuden toimittaa käyttäjilleen käyttöehtojensa tiivistelmän sekä muut mainitussa kohdassa säädetty tiedot taikka 6 kohdassa säädetyn palvelun käyttöehtojen julkaisukieltä koskevan velvollisuuden.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, seuraamusmaksun määräämiseen silloin, kun on kyse 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettusta rikkomisesta tai laiminlyönnistä 2 §:ssä tarkoitetussa asiassa, sovelletaan kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia. Seuraamusmaksun suuruuteen sovelletaan kuitenkin tämän lain 18 §:ää.

18 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin ja sitä määrittäessä on otettava huomioon:

- 1) rikkomisen luonne, laajuus, vakavuus, toistuvuus ja kestoaika;
- 2) seuraamuksella tavoiteltava yleinen etu;
- 3) välityspalvelun tarjoajan toiminnan laajuus ja luonne sekä välityspalvelun tarjoajan taloudelliset valmiudet;
- 4) niiden palvelun käyttäjien määrä, joihin digipalveluasetuksen rikkominen vaikuttaa;
- 5) rikkomisen tahallisuus tai tuottamuksellisuus;
- 6) se, toimiiko palvelun tarjoaja useassa jäsenvaltiossa;
- 7) mahdolliset muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitettujen tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät.

Välityspalvelun tarjoajalle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään kuusi prosenttia välityspalvelun tarjoajan seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Kun kuluttaja-asiamies esittää seuraamusmaksun määräämistä markkinaoikeudelle, esityksessä otetaan huomioon seuraamusmaksuesityksen tekemistä edeltävän tilikauden liikevaihto.

Liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa tai sitä vastaavaa liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut tai jos liiketoiminta on vasta aloitettu eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

19 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos:

- 1) veloitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai
- 2) seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos välityspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin 14—17 §:ssä tarkoitettun velvoitteen rikkomisen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaittuaan eikä rikkominen tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä viranomaisille, jotka ylläpitävät sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 163 §:ssä tarkoitettuja verkkotunnusrekistereitä. (Uusi)

20 §

Tutkintamenettelyä koskevien säännösten rikkomisesta määrättävä seuraamusmaksu

Ellei rikkomista ole pidettävä merkitykseltään vähäisenä tai seuraamusmaksun määräämistä muutoin perusteettomana, toimivaltainen viranomainen voi määrätä seuraamusmaksun välityspalvelun tarjoajalle tai digipalveluasetuksen 51 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulle muulle henkilölle, joka tahallaan tai huolimattomuuttaan:

- 1) vastustaa 6 §:n nojalla tehtävää tarkastusta;
- 2) antaa virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastatessaan 4 §:n nojalla tehtyyn tietopyyntöön tai antaessaan tietoja 6 §:n mukaisen tarkastuksen aikana taikka jättää toimittamatta pyydetty tiedot viranomaisen asettamassa määräajassa;
- 3) jättää oikaisematta antamiaan virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Seuraamusmaksun suuruuden määrittäminen perustuu kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomisen laatu ja laajuus sekä moitittavuuden aste. Seuraamusmaksu saa olla enintään 1 prosentti rikkomiseen syyllistyneen välityspalvelun tarjoajan tai 1 momentissa tarkoitettun muun henkilön vuotuisesta tulosta tai maailmanlaajuisesta liikevaihdosta seuraamusmaksun määräämistä edeltävänä tilikautena.

Seuraamusmaksua ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta, jos henkilöä on aiheutta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyyn kohteena olevaan asiaan.

Seuraamusmaksun määräämiseen silloin, kun on kyse 2 §:ssä mainittujen säännösten noudattamisen valvontaan liittyvistä tutkintamenettelyistä, sovelletaan kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia. Seuraamusmaksun määräämättä jättämiseen ja suuruuteen sovelletaan kuitenkin tätä pykälää.

Tietosuojalain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu seuraamuskollegio määrää seuraamusmaksun silloin, kun kyseessä on 3 §:ssä mainittujen säännösten noudattamisen valvontaan liittyvät tutkintamenettelyt. (Uusi)

21 §

Seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, viiden vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

Palveluun pääsyn estäminen

Jos toimivaltainen viranomainen on käyttänyt 10 ja 13—17 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksiaan, eikä välityspalvelun tarjoaja ole korjannut toimintaansa digipalveluasetuksen velvoitteiden mukaiseksi ja digipalveluasetuksen rikkominen aiheuttaa vakavaa haittaa, johon ei voida puuttua muun lainsäädännön nojalla, toimivaltainen viranomainen voi vaatia päätöksellään välityspalvelun ylimmän hallintoelimen jäseniä tai johdossa toimivia henkilöitä toimittamaan suunnitelman asetuksen vastaisen menettelyn korjaamiseksi ja ilmoittamaan toteutetuista toimenpiteistä digipalveluasetuksen 51 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisesti. Viranomaisen tulee valvoa, että palvelun tarjoaja toteuttaa ilmoittamansa toimenpiteet ja raportoi viranomaiselle toteutetuista toimenpiteistä.

Jos 1 momentissa tarkoitettua toimivaltaisen viranomaisen päätöksestä huolimatta välityspalvelun tarjoaja jatkaa digipalveluasetuksen rikkomista aiheuttaen vakavaa haittaa, viranomainen voi pyytää käräjäoikeutta määräämään kyseisen välityspalvelun tarjoajan tai toisen välityspalvelun tarjoajan rajoittamaan väliaikaisesti palvelun vastaanottajien pääsyä ensiksi mainittuun välityspalveluun tai verkkorajapintaan.

Käräjäoikeus voi toimivaltaisen viranomaisen hakemuksesta määrätä 2 momentissa tarkoitettua välityspalvelun tarjoajan sakon uhalla estämään pääsyä välityspalveluun tai verkkorajapintaan, jos digipalveluasetusta rikkova välityspalveluntarjoaja syyllistyy myös ilmeisesti rangaistavaan tekoon, johon liittyy ihmisten henkeen tai turvallisuuteen kohdistuva uhka. Käräjäoikeuden määräyksen edellytyksenä on, että digipalveluasetuksen rikkomiseen ei voida puuttua muun lainsäädännön nojalla. Käräjäoikeuden määräämien rajoitusten on oltava oikeassa suhteessa asetuksen vastaisen toiminnan sekä käsillä olevan rikoksen luonteeseen, vakavuuteen, toistuvuuteen ja kestoon. Ne eivät kuitenkaan saa rajoittaa aiheettomasti palvelun vastaanottajien sananvapautta ja pääsyä laillisiin tietoihin.

Toimivaltaisen viranomaisen on kuultava asianosaisia ennen 2 momentissa tarkoitettua pyyntöä käräjäoikeudelle. Ennen 2 momentissa tarkoitettua määräyksen antamista käräjäoikeuden on varattava välityspalvelun tarjoajalle, sisällön tuottaneelle välityspalvelun vastaanottajalle sekä sille, johon määräys kohdistuu, tilaisuus tulla kuulluksi, ~~jollei asian kiireellisyys välttämättä muuta vaadi.~~

Käräjäoikeuden määräämä pääsyn rajoitus on voimassa neljä viikkoa ja käräjäoikeus voi määrätä, että toimivaltainen viranomainen voi pidentää määräaika digipalveluasetuksen 51 artiklan 3 kohdan kolmannessa ja neljännessä alakohdassa säädetyn mukaisesti. Jos käräjäoikeuden määräyksen perusteena olevissa seikoissa tapahtuu muutos, asianosaisella välityspalvelun tarjoajalla on oikeus hakea tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettua määräyksen kumoamista siinä käräjäoikeudessa, jossa määräys on annettu. Määräyksen kumoamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan oikeudenkäymiskaaren 8 lukua.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

23 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Edellä 22 §:ssä tarkoitettu hakemus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä tuomioistuimen määräyksen kohteena olevalla välityspalvelun tarjoajalla on kotipaikka. Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

4 luku

Yhteistyö komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa

24 §

Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunta

Liikenne- ja viestintävirasto toimii yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden digitaalisten palvelujen koordinaattorien, digipalvelulautakunnan ja Euroopan komission kanssa. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu lautakunnan kokouksiin. Myös tietosuojavaltuutettu ja kuluttaja-asiamies voivat osallistua tarvittaessa lautakunnan kokouksiin.

25 §

Asiakirjan luovuttaminen komissiolle tai toisen jäsenvaltion koordinaattoriviranomaiselle

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Euroopan komissiolle, digipalvelulautakunnalle ja toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion koordinaattoriviranomaiselle, jos se on digipalveluasetuksen valvonnan kannalta välttämätöntä.

26 §

Menettely komission määräämää tarkastusta toimitettaessa

Liikenne- ja viestintävirasto avustaa Euroopan komissiota tarkastusten suorittamisessa digipalveluasetuksen 69 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

5 luku

Erinäiset säännökset

27 §

Ilmoitus rikosepäilystä

Digipalveluasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus rikosepäilystä tehdään poliisille.

28 §

Määräykset koskien laitonta sisältöä tai velvollisuutta toimittaa tietoja

Digipalveluasetuksen 9 artiklassa tarkoitetut viranomaisen tai tuomioistuimen määräykset toteuttaa toimia laitonta sisältöä vastaan on laadittava mainitun 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Digipalveluasetuksen 10 artiklassa tarkoitetut viranomaisen tai tuomioistuimen määräykset antaa tietoja välityspalvelun käyttäjästä on laadittava mainitun 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Digipalveluasetuksen 9 ja 10 artiklassa säädetään menettelystä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun määräyksen antamisen jälkeen.

29 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

30 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Kuluttaja-asiamiehen 10 §:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon kuluttaja-asiamiehen 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu päätös kohdistuu, voi saattaa hakemuksella päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa sen tiedoksisaannista. Muutoin päätös jää pysyväksi. Päätöstä on noudatettava, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Muutoksenhaussa uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemisesta koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin uhkasakkolakia.

Markkinaoikeudellisissa asioissa markkinaoikeuden antamaa ratkaisua koskevasta muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä markkina-oikeudessa annetun lain (100/2013) 7 luvun 4 §:ssä.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Toimivaltaisen viranomaisen muussa kuin 14—17 ja 20 §:n nojalla antamassa päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain (566/2020) 15 §:n 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 694/2022, sekä
lisätään 15 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 694/2022, uusi 7—9 kohta ja 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 533/2021 ja 694/2022, uusi 5 momentti seuraavasti:

15 §

Seuraamusmaksu eräiden muiden kuluttajansuojasäännösten rikkomisesta

Seuraamusmaksu voidaan määrätä elinkeinonharjoittajalle, joka kuluttajien vahingoksi tahallaan tai huolimattomuudesta:

6) rikkoo maksupalvelulain (290/2010) 60 §:n 2 momentin säännöksiä maksuvälineen käyttämisestä perittävistä maksuista;

7) rikkoo tai laiminlyö digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös), jäljempänä *digipalveluasetus*, 26 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen velvollisuuden varmistaa verkkorajapinnalla esitettävän mainonnan tunnistettavuus palvelun käyttäjälle, b alakohdan mukaisen velvollisuuden varmistaa verkkorajapinnalla mainoksen yhteydessä luonnollisen tai oikeushenkilön, jonka puolesta mainos esitetään, tunnistettavuus palvelun käyttäjälle tai c alakohdan mukaisen velvollisuuden varmistaa verkkorajapinnalla mainoksen yhteydessä

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

mainoksen maksaneen luonnollisen tai oikeushenkilön tunnistettavuus palvelun käyttäjälle taikka 2 kohdan mukaisen velvollisuuden tarjota verkkorajapinnallaan toiminto, jonka avulla palvelun vastaanottaja voi ilmoittaa kaupallista viestintää sisältävästä sisällöstä reaaliaikaisesti;

8) rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen 30 artiklan 7 kohdassa säädetyn velvollisuuden asettaa mainitun artiklan 1 kohdan a, d ja e alakohdassa tarkoitettut tiedot nähtäville verkkoalustan verkkorajapinnalla, jossa myytävää tavaraa tai palvelua koskevat tiedot esitetään;

9) rikkoo tai laiminlyö digipalveluasetuksen 32 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa tiedossaan oleville kuluttajille tietoonsa tulleesta laittomasta tuotteesta tai palvelusta, tuotteen tarjonnasta elinkeinonharjoittajan henkilöllisyydestä ja mahdollisista asiaankuuluvista oikeussuojakeinoista taikka mainitun artiklan 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa artiklan 1 kohdassa tarkoitettut vastaavat tiedot verkkorajapinnallaan.

18 §

Seuraamusmaksun suuruus

Edellä 15 §:n 7—9 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomisen johdosta määrättävän seuraamusmaksun suuruudesta säädetään verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (/) 18 §:ssä. Verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain tutkintamenettelyä koskevien säännösten rikkomisesta määrättävän seuraamusmaksun suuruudesta säädetään mainitun lain 20 §:n 2 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 182—184, 184 a ja 187—194 §, sellaisena kuin niistä on 184 a § laissa 264/2023, sekä
muutetaan lain 185 ja 186 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1207/2020, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

185 §

Tiedon saannin estoa koskeva määräys

Käräjäoikeus voi syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrätä digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös) 3 artiklan g alakohdan iii alakohdassa tarkoitetun säilytyspalvelun tarjoajan (*säilytyspalveluntarjoaja*) sakon uhalla estämään tallentamansa tiedon saannin, jos tieto on ilmeisesti sellainen, että sen sisällön pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on säädetty rangaistavaksi tai korvausvastuun perusteeksi. Hakemus on käsiteltävä kiireellisesti. Hakemusta ei voida hyväksyä varaamatta palvelun tarjoajalle ja sisällön tuottajalle tilaisuutta tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta kohdistaa tietoa välittävään teleyritykseen, jos 1 momentin mukaista säilytyspalvelun tarjoajaa ei pystytä tunnistamaan tai jos se on sijoittautunut Suomen lainkäyttövallan ulkopuolelle ja on ilmeistä, että määräyksen kohteena olevan tiedon pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on rikos, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Teleyritykselle kohdistettu määräys tulee panna teknisesti täytäntöön niin, ettei verkon käyttäjien luottamuksellisen viestin salaisuuden suoja vaarannu. Määräys voidaan antaa vain, jos tiedon saannin estoa koskevien hyötyjen voidaan katsoa olevan merkittävästi suuremmat kuin verkon käyttäjien sananvapauteen ja muihin perusoikeuksiin kohdistuvat rajoitukset, eikä määräystä voida pitää teleyrityksen kannalta kohtuuttomana. Arvioinnissa tulee huomioida ainakin käsillä olevan rikoksen vakavuus sekä rikoksen suhde muihin määrättävän eston yhteydessä mahdollisesti estyviin sisältöihin tai palveluihin. Teleyritykselle kohdistettua määräystä ei voida hyväksyä varaamatta teleyritykselle tilaisuutta tulla kuulluksi. Edellä 1 momentissa tarkoitetun palvelun tarjoajan ja sisällön tuottajan kuulemiseen sovelletaan mitä mainitussa momentissa säädetään.

Käräjäoikeuden määräys on annettava tiedoksi myös sisällön tuottajalle. Jos sisällöntuottaja on tuntematon, käräjäoikeus voi määrätä säilytyspalvelun tarjoajan huolehtimaan tiedoksiannosta.

Määräys raukeaa, jollei sen kohteena olevan tiedon sisältöön tai välittämiseen perustuvasta rikoksesta nosteta syytettä tai, jos kysymys on korvausvastuusta, panna vireille kannetta kolmen kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta. Käräjäoikeus voi syyttäjän, asianomistajan tai asianosaisen edellä tarkoitettuna määräaikana esittämästä vaatimuksesta pidentää tätä määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

Säilytyspalvelun tarjoajalla, sisällön tuottajalla ja teleyrityksellä on oikeus hakea määräyksen kumoamista siinä käräjäoikeudessa, jossa määräys on annettu. Määräyksen kumoamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan oikeudenkäymiskaaren 8 lukua. Tuomioistuin huolehtii kuitenkin tarpeellisista toimenpiteistä syyttäjän kuulemiseksi. Kumoamista on haettava 14 päivän kuluessa siitä, kun hakija on saanut tiedon määräyksestä. Tietoa ei saa saattaa uudelleen saataville kumoamista koskevan asian käsittelyn ollessa vireillä, ellei asiaa käsittelevä tuomioistuin toisin määrää. Myös syyttäjällä on oikeus hakea muutosta päätökseen, jolla määräys on kumottu.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

186 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Edellä 185 §:ssä tarkoitettu hakemus tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä säilytyspalvelun tarjoajalla tai teleyrityksellä on kotipaikka. Hakemus voidaan kuitenkin aina tutkia myös Helsingin käräjäoikeudessa. Käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4.

Laki

Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain (935/2018) 7 §:n 1 momentti ja *lisätään* lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

7 §

Ratkaisuvalta

Pääjohtaja ratkaisee virastolle kuuluvat asiat, joita ei ole säädetty tai viraston työjärjestyksellä määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi. Pääjohtaja voi myös ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava. Pääjohtaja ei voi kuitenkaan ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka lain tai työjärjestyksen mukaan kuuluu rautatiealan sääntelyelimen toimivaltaan, Kyberturvallisuuskeskuksen kansainvälistä tietoturvavelvoitetta, viranomaisen tietojärjestelmän tai tietoliikennejärjestelyn arviointia tai tietoturvallisuuden arviointilaitoksen hyväksyntää koskevaan toimivaltaan taikka Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegion ratkaisupaltaan.

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

7 a §

Ratkaisuvalta eräissä seuraamusasioissa

Liikenne- ja viestintävirastossa on seuraamuskollegio, jonka tehtävänä on määrätä viraston toimivaltaan kuuluva seuraamusmaksu silloin, kun se on suuruudeltaan yli 100 000 euroa. Seuraamuskollegio tekee päätöksensä esittelystä. Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta määrätä seuraamusmaksu säädetään muualla laissa.

Liikenne- ja viestintävirasto nimeää seuraamuskollegioon puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme jäsentä. Seuraamuskollegion puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten tulee olla sen tehtävissä sovellettavaan sääntelyyn hyvin perehtyneitä Liikenne- ja viestintäviraston virkamiehiä. Seuraamuskollegion puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee lisäksi olla tehtävän edellyttämä riittävä oikeudellinen asiantuntemus. Seuraamuskollegion toimikausi on kolme vuotta.

Seuraamuskollegion puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen toimivat tehtävässään riippumattomasti ja puolueettomasti.

Seuraamuskollegio on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Yhden läsnä olevista on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Päätökseksi tulee se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 1 luvun 6 §:n 1 momentin 14 kohta ja 5 luvun 2 §:n 1 momentin 10 kohta, sellaisina kuin ne ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentin 14 kohta laissa 465/2020 ja 5 luvun 2 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 568/2020, sekä *lisätään* 1 luvun 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1124/2017, 1122/2018, 465/2020, 117/2021, 1287/2021 ja 1104/2022, uusi 15 kohta, 5 luvun 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1122/2018, 465/2020, 568/2020, 301/2022 ja 1104/2022, uusi 11 kohta, sekä 2 §:ään sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1495/2016, 1122/2018, 465/2020, 568/

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

2020, 301/2022 ja 1104/2022 uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

6 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee *markkinaoikeudellisina asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

14) verkossa toimivia välityspalveluja ja hakukoneita koskevasta kieltomenettelystä annetussa laissa 464/2020;

15) sellaiset verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (/) 10 §:ssä tarkoitetut asiat, jotka kuuluvat kuluttaja-asiamiehen valvontaan.

5 luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

10) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain 12 §:ssä tarkoitetussa asiassa se, johon päätös kohdistuu, ja säännöksiä rikkonut elinkeinonharjoittaja;

11) verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitetuissa asioissa se, johon kuluttaja-asiamiehen päätös kohdistuu.

Sellaisissa verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 10 §:ssä tarkoitetuissa asioissa, jotka kuuluvat kuluttaja-asiamiehen valvontavaltaan, valvontapäätöksen tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi tarkoittavan hakemuksen voi tehdä kuluttaja-asiamies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 28 kohta, sellaisena kuin se on laissa (/), sekä
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa (/), uusi 29 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös:

~~27) luotsauslain (561/2023) 68 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;~~
28) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 334 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu; (Uusi)
29) verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (/) 14—17 ja 20 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2023 vp

Helsingissä 30.11.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk (osittain)
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleks Jäntti kok (osittain)
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Sheikki Laakso ps (osittain)
jäsen Mats Löfström r (osittain)
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps (osittain)
jäsen Pinja Perholehto sd
jäsen Anne Rintamäki ps (osittain)
varajäsen Jaana Strandman ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula